

WINDMOLENS ACTIVISTEN KOMEN OMWONENDEN VAN TOEKOMSTIGE PARKEN TE HULP

Hoe veranderen torenhoge windmolens straks onze leefomgeving? Nu het aantal windmolenplannen in rap tempo opstapelt en de turbines tot in de hemel rijzen, ligt deze vraag steeds nadrukkelijker op tafel. Maar bestuurders staan niet te trappelen omwonenden duidelijkheid te verschaffen, zien belangenverenigingen. Anti-windmolenactivisten schieten te hulp.

door Daniel van Dam
en Edwin Timmer

Een bewerkt beeld van RESinbeeld. Het laat zien welke impact windmolens op een landschap kunnen hebben. Boven het landschap zoals het nu is.

'Door de strot duwen is het doel'

'We zijn ons land gewoon aan het vergif-tigen', zegt Rinus Damsteegt uit Raamsdonksveer boos. Hij is betrokken bij de wijkraad van het dorp en kreeg vorig jaar de schrik van zijn leven. Energiereuzen Eneco en Shell willen torenhoge windmolens in de Oranjepolder op 1300 meter van zijn huis ontwikkelen. De joekels van maar liefst 235 meter hoog (twee keer de Dومتoren) staan straks vol in het zicht, rekent hij geschrokken uit. Zelfs binnen op de bank is Damsteegt niet veilig voor het gezwiep van de 81 meter lange wien, vreest hij. „De hele dag door het gewapper. Dat geeft een heel onrustig beeld.”

Damsteegt vraagt bij energiepark-ontwikkelaar Eneco om een illustratie van het toekomstige project. Gemaakt vanuit zijn woonwijk Sandoel. Foto-impressies zijn er wel. Maar die illustraties zijn vooral in het polderlandschap gemaakt. Daarin ontbreekt het volgens Damsteegt aan goede referentiepunten. Ondanks twee verzoeken komt de energiereuzen volgens Damsteegt voorsnogen niet over de brug. Hij bouwt daarom zelf een maquette van de Oranjepolder met de gewraakte windmolens. Hij mag het bouwwerkje in de plaatselijke bibliotheek tentoonstellen. „Wel weggestopt in een hoekje. En zonder protestfolders.”

Een herkenbaar probleem zegt Rob Rietveld, directeur van de belangenvereniging omwonenden windturbines (NLVOW). Zijn club houdt met tientallen actiegroepen door heel Nederland contact en heeft rond de zeventig windmolenpro-

'Klimaatpaus' Ed Nijpels

jecten op de radar. „Bijna nergens zijn goede afbeeldingen beschikbaar”, merkt hij. „Doordat windturbines steeds hoger worden, hebben mensen geen idee wat er op hen afkomt.” Als materiaal wordt vrijgegeven, dan pas in een veel te laat stadium, stelt Rietveld.

Hoogte

Vaak wordt er gezegd dat de plannen nog niet definitief zijn en visualiseren daarom geen zin heeft, merkt de directeur. Onzin, vindt hij. „Je kunt gewoon laten zien hoe hoog de windmolens mogelijk worden.”

Ontwikkelaars zijn als de dood dat de haken in het zand gaan, zegt het Utrechts PVV-Statenlid René Dercksen. „Iedereen begrijpt dat als je de impact van windmolens goed in beeld brengt, de weerstand alleen maar groter wordt. Zo min mogelijk over praten door de strot duwen, dat is het doel.”

Een motie om toekomstige windmolenplannen in de provincie Utrecht in beeld te brengen, werd vorig jaar

zonder blikken of blozen van tafel geveegd. De plannen zouden nog te weinig concreet zijn. In Noord-Holland vorig jaar oktober hetzelfde verhaal, vertelt JA21-Statelid Daniël van den Berg. Ook zijn motie verdween in de prullenbak. „Kwalijk”, vindt hij. „Het is voor bewoners op basis van een platte kaart vrijwel onmogelijk om zich een voorstelling te maken van wat er op hen afkomt.”

Als bestuurders het niet doen, dan doen wij het wel, dacht anti-windmolenactivist en ict-consultant Willem Joustra. Hij stampte samen met de bekende wetenschapsjournalist en klimaatscepticus Marcel Crok de website RESinbeeld.nl uit de grond. Een verwijzing naar de Regionale Energie Strategie (RES), waarin de windmolenplannen staan opgetekend. De website maakt op verzoek of op eigen initiatief illustraties van toekomstige windmolenparken.

Inmiddels heeft de site van 60 gemeenten 300 foto's geproduceerd. „Overal waar die plaatjes opduiken, komt gezanik lijkt het wel. Wij initiëren dat verder

niet. Maar als mensen er iets mee doen, dan is het goed”, zegt Joustra.

Onder meer in Wijk bij Duurstede, waar Joustra zelf wethouder was, barstte vorig jaar de bom na een bewerkt windmolenfoto. Boze inwoners klopten aan bij wethouder Hans Marchal, die op zijn beurt verbolgen is over de actie van RESinbeeld. De molens zouden in bewerkt foto's te dicht bij woonhuizen zijn geplaatst.

Willem Joustra stampte samen met de bekende wetenschapsjournalist en klimaatscepticus Marcel Crok de website RESinbeeld.nl uit de grond.

FOTO
THIJS
ROOIMANS

Bovendien zou volgens de bestuurder al duidelijk zijn dat er in het gebied geen windmolens zullen komen. Puur *fake news*, foetert Marchal verontwaardigd.

Joustra wijst naar de rapporten waarin het betreffende gebied al meer dan een half jaar stond aange-merkt als zoeklocatie. „En als de verhoudingen niet kloppen, passen wij dat aan.” Na alle ophef is overigens besloten de gewraakte zoeklocatie te schrappen, bevestigt de wethouder.

Maar volgens Marchal heeft dat absoluut niets met de ophef te maken. Ook in Aarlanderveen

sneuvelde een zoekgebied voor zes windturbines (250 meter hoog) nadat RESinbeeld een visualisatie had gemaakt, vertelt Herman de Jong, voorzitter van de lokale belangenvereniging. „Ik schrok me een hoedje toen ik de afbeelding zag”, vertelt hij. „Dat was echt schokkend om te zien.”

Grote schaal

Na de publicatie van de bewerkte foto raakte het debat in het dorp in een stroomversnelling en begin dit jaar ging er een streep door de plannen. „Als dit op grote schaal wordt toegepast, zal het voor bestuur-

ders knap lastig worden om windmolens te plaatsen”, denkt De Jong. „Mensen schrikken wakker. Het werkt echt.”

De uiterste poging om met eigen beeldmateriaal vat te krijgen op de ware impact van het klimaatkoord, is een logische reactie op de beperkte inspraak van gewone burgers, meent Kees Pieters uit Barendrecht. „Wij worden al vanaf de klimaatafels overal buitengehouden”, zegt de woordvoerder van Neder-Wind namens 66 burgerorganisaties. Hij begrijpt volkomen dat omwonenden willen weten of hun omge-

ving wordt aangetast. „Mijn frustratie is dat alles wordt beslist buiten de burger om.”

Voorzitter Ed Nijpels van het Klimaatberaad maakte er nooit een geheim van dat hij alleen voorstanders van de groene energietransitie aan tafel wilde bij het overleg over het klimaatkoord. „Het is duidelijk dat er windmolens bij gaan komen, op zee en op land. Als je dan tegen windmolens bent, heb je aan zo'n tafel niets te zoeken”, stelde de ongekroonde klimaatpaus in 2018.

Maar nu burgers met bewerkte foto's roet in het eten

dreigen te gooien, nemen bestuurders de vlucht naar voren en is 'inspraak' plotseling het toverwoord. Zo meent Nijpels dat 'burgerpanels' belangrijk zijn voor 'inspraak' bij de uitvoering van het klimaatkoord. Het kabinet heeft voormalig Nationaal Ombudsman Alex Brenninkmeijer van stal gehaald om een adviescommissie te leiden.

De directeur van het Nationaal Programma Energie Strategieën die de regio's ondersteunt bij het opstellen van energiebeleid, vindt dat er meer gevisualiseerd moet worden. Afbeeldingen kunnen het 'goede gesprek' bevorderen en helpen bij de locatiekeuze, zegt directeur Kristel Lamers. Dit zal het draagvlak uiteindelijk vergroten, denkt ze. Mits de plaatjes 'realistisch' zijn. Al staat de uitkomst van het 'goede gesprek' wel vast: de windmolens die moeten er komen. Alleen de locatie lijkt onderhandelbaar.

Genegeerd

Pieters is niet onder de indruk. Het pleidooi van Nijpels vindt hij puur voor de Bühne. „Zelfs bij de speciale adviescommissie onder voorzitterschap van Alex Brenninkmeijer mogen we niet meepraten! Het is een commissie óver burgers, niet met bezorgde omwonenden, die vanaf het begin zijn genegeerd.” Het liefst ziet Pieters dat overheden en betrokken partijen wet-lijk worden verplicht om in een vroeg stadium al visualisaties met omwonenden te delen.

Omwonenden staan volgens Rietveld nu te vaak bui-

tenspel. Ontwikkelaars willen vooral steeds hogere windmolens neerzetten. Die meer stroom opwekken en waarmee dus meer geld verdiend wordt, signaleert Rietveld. „Daar draait het vooral om.”

Kerncentrales

Overigens is het maar de vraag of alle megaturbines die nu op stapel staan, wel nodig zijn. Uit nieuwe berekeningen blijkt dat inmiddels al voor 33,2 terawattuur aan wind- en zonneparken is opgesteld en in de pijplijn zit, aldus de bekende energiecijferaar Martien Visser.

Het klimaatdoel van 35 terawattuur voor 2030 ligt derhalve al binnen handbereik, stelt de lector Energie & Netwerken

van de Hanze Hogeschool.

„Het betekent dat veel van die plannen in de regionale energiestrategieën, waarover burgers zich nu zorgen maken, helemaal niet nodig zijn”, zegt Marcel Crok, mede-initiatiefnemer van RESinbeeld. „We moeten terug naar de tekentafel, met alle partijen, dus ook de burgers, organiseren maar een referendum. Dan gaan we rustig bekijken of ze alsnog nodig zijn, of dat er energie op andere wijzen opwekken. Via kerncentrales bijvoorbeeld.”

In Wijk bij Duurstede wil wethouder Marchal intussen zelf werk maken van het visualiseren. Joustra kan niet wachten. Eneco zegt in een reactie dat er in dezelfde kijkrichting als de woonwijk van Damsteegt – dichterbij de mogelijke windmolenlocatie – een visualisatie is gemaakt. Het bedrijf wil met Damsteegt om tafel.

'Mensen schrikken wakker'